

Välkommen till
Nyhetsbrev nr 24 - 2020
från Kalle Eriksson

När 1900-talet ringdes in

var Bjäre ännu en bygd, som betraktades som avsides belägen och fattig. Jorden var mager och stenig - utom den låglänta delen strax utanför Ängelholm. Jordbruket var den dominerande näringsgrenen. Genom skiftena på 1800-talet och gångna generationers uppdelning av jorden vid arvsskiften, hade bidragit till att enheterna var små. Särskilt svårt blev det i samband med missväxt. Flera sådana år hade inträffat under senare hälften av 1800-talet.

Under sådana år fanns det en livlina för befolkningen vid kusten: sillfisket.

Den tiden präglades av fattigdom. Särskilt stor var nöden bland de egendomslösa. Samhällets insatser för att hjälpa de allra mest utsatta var begränsade. Fattighuset var ett ställe som man ville undgå att hamna på under ålderns dagar.

Birgit Nilsson skildrade Bjäre

När jag av Birgit Nilsson Museum fick uppdraget att skildra Birgits barndom och ungdom i Svenstad, fick jag anledning att fördjupa mig i det rika material som fanns i Birgits barndomshem. Framför allt Birgits mor, Justina, hade varit angelägen om att spara på det mesta som rörde Birgits barndom. Det innebar bl.a. att jag fick tillgång till de många uppsatser, som Birgit skrivit skolan, och i vilka Birgit berättar om sin barndomsmiljö.

Dessa uppsatser är intressanta av många skäl. Ett skäl är förstås, att de skrivits av världens mest berömda sångerska. Men också för att de utgör en bjäreflickas skildring av Bjäre. Vi får uppleva Bjäre med barnets ögon.

Jag fångades direkt av Birgits förmåga att formulera sig i sin skoluppsatser.

Eleverna i skolan i Svenstad hade ju också fått en ingående träning i att formulera sig i skrift. Lärare Pamp hade tidigt gjort uppsatsskrivning till ett viktigt ämne i skolan. Eleverna skrev inte bara allmänna berättelser. Även när det gällde att redovisa ett avsnitt i exempelvis geografi eller historia, fick eleverna använda uppsatsens form. Så finns det exempelvis bland Birgits uppsatser ämnen som "30-åriga kriget", "Lapplands naturområden", "Den skånska slätten" m.fl.

I de uppsatser där Birgit fått välja ämne helt själv, kan vi läsa om när Birgit är med på ett barnkalas, om cykelutflykter - bl.a. till Torekov och Båstad, om ett zigenarläger i grannskapet, om besök i V. Karups skola, där gymnastikkonsulenten Axel Berg von Linde anordnade uppvisning i gymnastik o.s.v.

Många uppsatser handlar om cykelutflykter. Birgit älskade att cykla. Det märker man i språket. Hon blir närmast lyrisk när hon skildrar allt det hon får se och uppleva när hon cyklar på bjärevägarna. Särskilt entusiastisk och lyrisk är hon när hon skildrar en cykeltur till byn Mäsinge. Hos smeden där skall hon få välja ut en ny cykel, som pappa Nils har lovat henne.

- " Finns det något härligare än att vara ute och cykla sådan härlig dag.... Snart susade jag genom V. Karups by. Sedan saktade jag farten lite, ty här var så vackert. Tänk på de lummiga björkarna med sina vita stammar, de små blyga violerna, som står där så undandömda men ändå är så ljuva...."

Birgit fick sin cykel hos "smeden i Mäsinge". Cykeln kan vi f.ö. än idag beundra i Birgit Nilsson Museum. Nu kan vi se, att den har några år på nacken...

I boken "Bjärebör berättar om Bjäre finns åtskilliga av Birgits uppsatser.

Edvin Bengtsson - en tusenkonstnär.

Edvin - var en mångsidig herre. Skicklig i allt han företog sig.

Han hade många strängar på sin lyra. Han var tröskmaskinist, bergsprängare, bilbyggare(!), fiolspelare och författare.

Jag lärde jag känna Edvin och hans författarskap, genom att han var morbror till min fru, Majvie.

Eftersom mycket av hans verksamhet skedde ute bland bjäreborna, kom han att bli en välkänd person i hela Bjäre. Dessutom uppskattad.

Edvin var inte en infödd bjärebo. Hans barndomshem var Sjöholmen, som ligger vid de båda sjöarna Vita sjö och Svarta sjö, några kilometer väster om Skånes Fagerhult

Trots att Edvin tillbringade sin barndom

och ungdom långt från Bjäre, kom han efter att ha blivit bjärebo på 30-talet, att snabbt bli en känd person bland bjäreborna. Det blev han förstås genom sina många yrkesroller - men inte minst genom sitt öppna och glada sätt. Han var en ofta anlitad fiolspelare i samband med kalas eller föreningsammanskomster.

Som vuxen tyckte Edvin om att skriva.

Han ville gärna föra vidare kunskapen om samhället vid den tiden när han själv var barn. Det blev med tid en sammanhängande historisk skildring av den tiden. Även Sveriges Radio fann hans skildring intressant. Det ledde till en uppläsning av en del av hans texter i radio 1981.

I uppläsningen skildras tiden kring årsskiftet 1917-18. Den vintern har gått till historien som särskilt besvärlig. Den kom direkt efter en besvärlig sommar med missväxt. Det rådde brist på livsmedel.

Ransoneringar. Dessutom härjade den fruktade Spanska sjukan, som tog många människors liv.

En smittosam sjukdom som drabbade en stor del av befolkningen - (på samma sätt som vår tid drabbas av Corona....)

Vill du läsa mer om Edvin Bengtsson

och hans nedtecknade minnen från början av 1900-talet kan du gå till boken Bjärebör berättar. Se slutet på detta brev.

Då och då får jag frågan

vilken av de böcker jag skrivit, som jag sätter främst. Jag har kommit på mig själv att mitt svar har kunnat variera. Den tillfälliga sinnesstämningen tycks ha spelat in.

Den bok som jag just nu sätter främst

är den med titeln "Vår bjärehistoria i bild".

Vid valet av innehåll i den boken har bilden varit utgångspunkten. Bilderna har fått lov att "bre ut sig" i såväl format som antal.

Till varje bild finns en berättelse - dvs inte enbart en bildtext. Den här modellen har "gått hem" bland läsarna. Även de som i vanliga fall inte läser böcker har tagit till sig denna bok

Boken har blivit tjock - 336 sidor.

Det hela blir en rapsodi i bild och ord, som täcker förändringar, som skett inom många ämnesområden. Hemmet, skolan, föreningslivet, livets milstolpar, jordbruket, handeln, kommunen, idrotten, nöjeslivet. Många bjärebor passerar revy i det rika bildmaterialet. Inte minst genom de många bilderna på skolklasser, konfirmationsgrupper, mönstringsbilder, idrottslag mm I de allra flesta fall finns namnuppgifter på personerna på bilderna. Detta tack vare den hjälp jag fått från bjärebor som generöst har delat med sig av sina kunskaper och sin kännedom om människorna på bilderna.

När jag nu i efterhand

bläddrar mi igenom denna tjocka bok, upplever jag den som ännu mer intressant än när jag arbetade med den. Då var min uppmärksamhet inriktad på de detaljer som just var aktuella. Nu kan jag se helheten på ett annat sätt. Se bilden av ett samhälle som totalt förändrades under några årtionden.

Jag upplever hur tekniken tog över. Bilen kom och förändrade livet för människorna. Flyget kom. Världen öppnade sig. Arbetslivet förändrades. Många tunga och slitsamma arbeten kunde överlämnas till maskinerna.

Kunskapsnivån kunde höjas genom skolans utveckling och studieförbundens tillväxt med allt fler studiecirkel. Massmedias utveckling blev också betydelsefull för höjning av den allmänna kunskapsnivån. Alla förändringar upplevde vi dock inte som positiva. Ett exempel: De många lanthandlarna försvann och de stora affärerna i tätorterna tog över.

Å andra sidan bidrog tekniken till att vi snabbt och enkelt kunde ta oss till de platser vi önskade komma till. De materiella förändringarna som skedde går ju att skildra i bild.

Svårare är det förstås att i bild skildra de mentala förändringarna, som påverkade livet i Bjäre i ännu högre grad. Där får jag ta stöd hjälp av språket.

Min boklåda

Boktitel	Pris	Reapris
Så blev Båstad tennis	225	60
Bilder av ett sekel i Bjäre	Slutsåld	
Vår bjärehistoria i bild	350	70
Bjärebor berättar om Bjäre	Slutsåld	
Strövtåg i Bjäres historia	350	70
Nära havet trivs jag bäst	350	

De böcker, som är slutsålda hos mig, kan ev. finnas som enstaka ex på våra säljställen - bokhandel i Båstad, Ängelholm och Laholm, eller något av våra säljställen på bjärehalvön.

Vänligen

Kall Eriksson

Hallavaravägen 102

269 91 Båstad.

0431-365 332

kalle@bjarenet.com